

Utlåtande Rotel VIII (Dnr KS 2023/766)

Översyn av avgifter för fordonsdispenser gällande tunga, långa och breda transporter

Hemställan från trafiknämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Avgifter för fordonsdispenser gällande tunga, långa och breda transporter fastställs i enlighet med trafiknämndens förslag och bilaga till utlåtandet.
2. De nya avgifterna ska börja gälla från och med den 1 november 2023.

Föredragande borgarrådet Lars Strömgren

Sammanfattning av ärendet

Trafiknämnden har den 8 juni 2023 beslutat att föreslå ändring av ett antal dispensavgifter. De dispensärenden som berörs är dispens för tunga, långa och breda transporter.

Beredning

Ärendet har initierats av trafiknämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret har inget att invända mot de avgiftsförändringar som trafiknämnden föreslår.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Dispens kan ges för för breda, långa och/eller tunga fordon. Det rör sig främst om transporter till byggarbetsplatser, bland annat tunga mobilkranar och långa fordonskombinationer som transporterar maskiner eller betongelement. För dessa transporter måste fordonen och fordonskombinationerna ha dispens.

Avgifterna får inte vara högre än kommunens genomsnittliga självkostnad och inte heller tas ut i förskott. I förarbetena till lagen förutsätts att den genomsnittliga handläggingskostnaden hos en kommun rimligtvis inte borde bli högre än motsvarande kostnad hos en statlig myndighet samt att den kommunala dispensavgiften inte på något avgörande sätt bör skilja sig från den statliga avgiften.

Idag handlägger trafiknämnden liknande ärenden som Trafikverket. Avgifterna för de kommunala dispenserna i Stockholm är dock idag lägre än hos de statliga myndigheterna. Därför föreslår vi nu att avgifterna höjs för att motsvara de avgifter som Trafikverket tar ut. De föreslagna avgifterna kommer inte innebära att staden får full kostnadstäckning, men mot bakgrund av förarbetena i lagen bör inte staden ta ut högre avgift än den Trafikverket tar ut.

Nämndens intäkter från dispenser uppgår idag till cirka 1 000 000 kronor per år. Med de nya avgifterna beräknar nämnden att intäkterna ökar till cirka 1 300 000 kronor per år.

Bilaga

Översyn av avgifter för fordonsdispenser gällande tunga, långa och breda transporter, dnr KS 2023/766-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 13 september 2023

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Ärendet

Dispens kan ges för för breda, långa och/eller tunga fordon. Det rör sig främst om transporter till byggarbetsplatser, bland annat tunga mobilkranar och långa fordonskombinationer som transporterar maskiner eller betongelement. För dessa transporter måste fordonen och fordonskombinationerna ha dispens från trafikförordningen (1998:1276) och/eller de lokala trafikföreskrifterna. Trafiknämnden handlägger cirka 960 dispensansökningar årligen.

Enligt lagen om nämnder för vissa trafikfrågor får avgifterna inte vara högre än kommunens genomsnittliga självkostnad för ärende av det slag som avgiften avser. Avgifterna får inte tas ut i förskott.

I förarbetena till lagen förutsätts att den genomsnittliga handläggningskostnaden hos en kommun i ett dispensärende rimligtvis inte torde bli högre än motsvarande kostnad hos en statlig myndighet samt att den kommunala dispensavgiften inte på något avgörande sätt bör skilja sig från den statliga dispensavgiften.

De statliga myndigheterna har att förhålla sig till vilken avgiftsklass som olika dispenser tillhör, vilket framgår av 13 kap. 10§ och 10a§ trafikförordningen. Beloppen framgår av 10§ avgiftsförordningen (1992:191).

Trafiknämnden konstaterar att man handlägger liknande ärenden som Trafikverket i fråga om breda, långa och/eller tunga transporter. Avgifterna för de kommunala dispensererna i Stockholm är idag lägre än vad de statliga myndigheterna tillämpar.

Trafiknämnden föreslår att avgifterna ska motsvara de avgifter som Trafikverket tar ut för dispenser för breda, långa och/eller tunga fordon.

Nämnden uppger att de föreslagna avgifterna inte kommer att innebära att staden får full kostnadstäckning för verksamheten, men mot bakgrund av förarbetena i lagen bör inte staden ta ut högre avgift än den Trafikverket tar ut för motsvarande verksamhet.

Föreslagna avgiftsändringar

De föreslagna ändringarna sammanfattas i nedanstående tabell.

Dispens	Föreslagen avgift	Nuvarande avgift
Tunga fordon	1 660 kr	1 350 kr
Breda fordon om bredden är högst 450 centimeter	870 kr	700 kr
Breda fordon om bredden är bredare än 450 centimeter	1 660 kr	1 350 kr
Långa fordon om längden är högst 35 meter	870 kr	700 kr

Långa fordon om längden är längre än 35 meter	1 660 kr	1 350 kr
---	----------	----------

Trafiknämnden föreslår att de nya avgifterna ska börja gälla från och med månadsskiftet efter det att beslut fattats i kommunfullmäktige, dock tidigast den 1 november 2023.

Ekonomi

Nämndens intäkter från dispenser uppgår idag till cirka 1 000 000 kronor per år. Med de nya avgifterna beräknar nämnden att intäkterna ökar till cirka 1 300 000 kronor per år.

Övrig information

Trafiknämnden handlägger även färddispenser och parkeringsdispenser, men för dessa föreslås ingen avgiftshöjning. Dessa utfärdas normalt väldigt restriktivt och de nyttjas i högre grad av grupper med begränsade resurser, som till exempel koloniföreningar.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 8 juni 2023 följande.

1. Trafiknämnden beslutar om dispensavgifter i enlighet med bilaga 1.
2. Trafiknämnden beslutar att de nya avgifterna ska börja gälla från och med månadsskiftet efter att beslut fattas i kommunfullmäktige, dock tidigast 1 november 2023
3. Trafiknämnden hemställer till kommunfullmäktige att fastställa besluten.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 maj 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Kontoret handlägger olika typer av undantag för fordon som vill färdas eller parkeras mot generella trafikregler som framgår av trafikförordningen eller särskilda trafikregler som meddelats genom lokala trafikföreskrifter. Undantagen kallas för dispenser. Det kan vara färddispenser, parkeringsdispenser och dispenser för breda, långa och/eller tunga transporter. Stockholms stads nuvarande avgifter för dispenshantering har varit oförändrade sedan 1 juli 2017.

Trafikkontoret föreslår att dispensavgifterna för breda, långa och/eller tunga fordon höjs till en nivå som motsvarar handläggningsavgiften hos de statliga myndigheterna.

Dispensavgiften för tunga fordon, samt breda fordon om bredden överstiger 450 cm och långa fordon om längden överstiger 35 meter, föreslås att höjas från 1350 kr till 1660 kr.

Dispensavgiften för breda fordon där bredden understiger 450 cm och långa fordon där längden understiger 35 meter, föreslås att höjas från 700 kr till 870 kr.

De föreslagna avgiftshöjningarna rör bara dispenser för långa tunga och breda fordon och ryms inom självkostnadsprincipen. Under ett normalår handlägger kontoret cirka 1800 dispenser som kontoret tar ut avgift för, av dessa är cirka 960 dispenser för tunga, långa och/eller breda transporter. Färddispenser och parkeringsdispenser undantas tillsvidare. Kontoret är normalt väldigt restriktivt med att utfärda dessa, och de nyttjas i högre grad av grupper med begränsade resurser, som t.ex. koloniföreningar. Därav bör viss försiktighet brukas vid höjning av dessa dispensgrupper. Utöver de dispenser som kontoret tar ut avgift för, så tillkommer handläggning av ytterligare ca 1700 yttranden per år om dispens till Trafikverket.

Bakgrund

I trafikförordningen (1998:1276) finns bestämmelser för trafik på väg och i terräng. Där finns också generella trafikregler som begränsar användningen av fordon (eller fordonståg) utifrån vikt, bredd och längd när de förs på andra vägar än enskilda. Enligt trafikförordningen kan de allmänna bestämmelserna kompletteras med ytterligare särskilda bestämmelser kring t.ex. vikt, längd och bredd genom lokala trafikföreskrifter. Bestämmelserna behövs för att skydda vägnätet från t.ex. förtida nedslitning eller för att förhindra olyckor. Samhället har emellertid behov av att genomföra transporter som inte uppfyller kraven i Trafikförordningen. En fordonsdispens är ett undantag för ett specifikt fordon att färdas där det egentligen inte får vistas enligt trafikförordningens förordningar eller genom en lokal trafikföreskrift.

Det finns därför möjlighet att ansöka om dispens, d.v.s. få ett undantag från bestämmelserna i trafikförordningen om t.ex. bärighetsklasser eller en lokal trafikföreskrift.

Trafikkontoret tar ut en handläggningsavgift för dispensansökningar för långa, breda och/eller tunga transporter.

Dispens för breda, långa och/eller tunga fordon rör främst transporter till byggarbetsplatser eller till uppställningsplatser för mobilkranar. Det som dispenserar är bland annat tunga mobilkranar och långa fordonskombinationer som transporterar maskiner eller betongelement. Godset kan även bestå av breda transporter som transporterar t.ex. bodar, kiosker, båtar etc. För dessa transporter måste fordonen och fordonskombinationerna ha dispens från trafikförordningen och/eller de lokala trafikföreskrifterna.

Varje ansökan utreds individuellt utifrån huruvida de uppfyller kraven om särskilda skäl, trafiksäkerhet, framkomlighet och att inte transporten skadar vägen i enlighet

med 13 kap 4§ trafikförordningen (1998:1276). Särskilda skäl kan till exempel vara att godset är odelbart och avviker från det normala. Kontoret handlägger ca 960 stycken dispenser per år.

Utöver ovan nämnda dispensstyper utreder kontoret även remisser från Trafikverket när de sökande fordonen behöver färdas i fler kommuner än Stockholm och påbörjar sin färd på statlig väg. Dessa remissutredningar, som uppgår till ca 1700 stycken per år, får kommunen inte ta ut en avgift för.

Handläggningsavgifterna hos övriga kommuner varierar. I Malmö är handläggningsavgiften för tunga transporter 1350 kr, och för långa transporter kortare än 35 meter är avgiften 700 kr. Göteborg har handläggningsavgifter som motsvarar detta förslag, 1660 kr för tunga transporter och 870 kr för långa transporter som är kortare än 35 meter. I Sundsvall är handläggningsavgifterna desamma som för Göteborg och Trafikverket.

Lagstöd för avgift och avgifternas storlek

Lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor är den lag som ger kommuner rätt att ta ut avgifter för dispenser. I 1§ andra stycket samt 4§ i lagen föreskrivs att grunderna för beräkning av avgifter i dispensärenden ska anges i taxa som beslutas av kommunfullmäktige, och att avgiften inte får vara större än kommunens genomsnittliga kostnader i ärenden av det slag som avgiften gäller, samt att avgifterna får tas ut i förskott.

I fråga om avgifternas storlek uttalas i förarbetena till lagen att den genomsnittliga handläggningskostnaden hos en kommun i ett dispensärende inte rimligtvis torde bli högre än motsvarande kostnad hos en statlig myndighet, samt att den kommunala dispensavgiften inte på något avgörande sätt bör skilja sig från den statliga dispensavgiften. De statliga myndigheterna har att förhålla sig till vilken avgiftsklass som olika dispenser tillhör, detta framgår av 13 kap. 10§ och 13 kap. 10a§ trafikförordningen och beloppen framgår av 10§ avgiftsförordningen (1992:191).

Trafikkontorets synpunkter

Kontorets intäkter från de dispenser som gäller tunga, långa eller breda transporter uppgår idag till cirka 1 000 000 kr per år. Beräknad intäkt per år med de nya avgifterna blir ca 1 300 000 kr.

Trafikkontoret handlägger liknande ärenden som Trafikverket i fråga om breda, långa och/eller tunga transporter. Trafikkontoret föreslår att avgifterna ska motsvara de avgifter som Trafikverket tar ut för dispenser för breda, långa och/eller tunga fordon.

Avgifterna för de kommunala dispenserna i Stockholm har varit oförändrade sedan 1 juli 2017 och är idag lägre än vad de statliga myndigheterna tillämpar. De nya föreslagna avgifterna understiger kommunens egna kostnader.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår trafikkontoret att trafiknämnden beslutar om avgifter för dispenser för breda, långa och tunga fordon i enlighet med tjänsteutlåtandet, och hemställer till kommunfullmäktige att fastslå beslutet.

Remissammanställning

Ärendet har initierats av trafiknämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 augusti 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har inget att invända mot de avgiftsförändringar som trafiknämnden föreslår. Avgiftshöjningarna motsvarar 23-24 procent. Höjningarna får anses vara rimliga, sett till att avgifterna har varit oförändrade sedan juli 2017.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att besluta att avgifter för fordonsdispenser gällande tunga, långa och breda transporter fastställs i enlighet med trafiknämndens förslag. De nya avgifterna ska börja gälla från och med månadsskiftet efter det att beslut fattats i kommunfullmäktige, dock tidigast den 1 november 2023.